

Η Νέα Αρχιτεκτονική του Ασφαλιστικού Συστήματος

Η πρόταση Νεκτάριου

Στο πλαίσιο της επιτροπής που λειτουργεί στο Υπουργείο Εργασίας με σκοπό την επεξεργασία και υποβολή προτάσεων για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος που θα εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του συστήματος και τη δικαιοσύνη μεταξύ των γεγεών, μέσω ομοιόμορφων και γενικών κανόνων εφαρμογής ο κ. **Μιλτιάδης Νεκτάριος**, Καθηγητής Ασφαλιστικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πρώην Διοικητής του ΙΚΑ, υπέβαλε σχέδιο για μια "νέα αρχιτεκτονική του ασφαλιστικού".

Η πρόταση κινείται στις γενικές ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και οδηγεί σε μεγάλη ανατροπή των μέχρι σήμερα δεδομένων. Αναλυτικά στην πρόταση αναφέρονται τα εξής:

"Η προϊούσα οικονομική καταστροφή της χώρας έχει οδηγήσει στην μείωση κατά 50% των υπεσχημένων παροχών στους υφιστάμενους συνταξιούχους. Ακόμα μεγαλύτερες θα είναι οι αρνητικές επιπτώσεις για τις επόμενες γενιές συνταξιούχων.

Η Ελληνική Πολιτεία στη μεταπολεμική περίοδο αποφάσισε να κρατήσει το σύνολο της συνταξιοδοτικής προστασίας του πληθυσμού στο δημόσιο σύστημα, χωρίς ταυτόχρονα να φροντίσει να εκσυγχρονίσει και να κεφαλαιοποιήσει τα ασφαλιστικά ταμεία. Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της Ευρώπης που δεν ολοκλήρωσε μια συστηματική ασφαλιστική μεταρρύθμιση στα τελευταία 30 χρόνια. Αυτά που συμβαίνουν σήμερα στο ασφαλιστικό σύστημα θα συνέβαιναν και χωρίς την τρέχουσα οικονομική κρίση. Οι ειδικοί της κοινωνικής ασφάλισης είχαν προειδοποιήσει από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ότι μετά το 2020 οι παροχές θα έπρεπε να μειωθούν στο μισό, εφόσον δεν γινόταν εγκαίρως η μεταρρύθμιση και κεφαλαιοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων.

Επειδή η ύπαρξη και λειτουργία του συστήματος συντάξεων επηρεάζει άμεσα την ζωή 3 εκατ. συνταξιούχων, τον οικονομικό σχεδιασμό εκατομμυρίων εργαζομένων, και τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας, τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν τώρα, εκ των υστέρων και σε συνθήκες ακραίας κρίσης, είναι:

(α) τι μπορεί να γίνει τώρα για τις απερχόμενες γενιές συνταξιούχων, και

(β) τι πρέπει να γίνει για τις νέες γενιές εργαζομένων ώστε να μην έχουν και αυτές την ίδια τύχη με τις προηγούμενες γενιές".

Οι προτάσεις που παρουσιάζονται για την συνολική μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος μπορούν να συνοψιστούν σε δύο άξονες:

A. Πρόγραμμα άμεσων ενεργειών:

* Συγχώνευση όλων των υφιστάμενων ταμείων κύριων και επικουρικών συντάξεων στο ΙΚΑ.

* Ομογενοποίηση των ρυθμίσεων υπολογισμού των παροχών για τους ασφαλισμένους όλων των συγχωνευόμενων ταμείων.

* Εκπόνηση ειδικού προγράμματος εξεύρεσης συμπληρωματικών πόρων για την στοιχειώδη υποστήριξη των απερχόμενων γενεών, για την περίοδο 2016-2050.

B. Δημιουργία ενός Νέου Συστήματος Συντάξεων, στο οποίο θα υπαχθούν υποχρεωτικά όσοι ασφαλίστηκαν μετά το 1992, ενώ οι υπόλοιποι θα καλύπτονται με μεταβατικές ρυθμίσεις.

ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Υπάρχουν δύο μεγάλες ομάδες του πληθυσμού που είναι πλήρως εκτεθειμένες στις δραματικές συνέπειες των Μνημονίων. Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει τους υφιστάμενους συνταξιούχους που διαπιστώνουν ότι ο σχεδιασμός των προηγούμενων 30-40 ετών για μία επαρκή σύνταξη στην «Τρίτη Ηλικία» ανατρέπεται βίαια από τις αλλεπάλληλες μειώσεις των παροχών. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει την γενιά των Baby-Boomers, αυτών που γεννήθηκαν μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και θα αρχίσουν να συνταξιοδοτούνται μετά το 2015. Σήμερα, η γενιά αυτή διαπιστώνει ότι οι υπεσχημένες συντάξεις έχουν μειωθεί δραστικά με τις νομοθετικές ρυθμίσεις των Μνημονίων. Ταυτόχρονα, διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει πλέον χρόνος για συστηματική ιδιωτική αποταμίευση για εξασφάλιση κάποιας συμπληρωματικής συνταξιοδοτικής παροχής (χρειάζονται τουλάχιστον 15 χρόνια).

Οι σημερινοί συνταξιούχοι και ασφαλισμένοι καλύπτονται από ένα περίπλοκο και αναποτελεσματικό ασφαλιστικό σύστημα πολλαπλών ταμείων, τα οποία δεν έχουν πλέον λόγο ύπαρξης, διότι : (α) κανένα από τα ταμεία κύριας ασφάλισης δεν πληροί τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις φερεγγυότητας, (β) τα ταμεία επικουρικής ασφάλισης λειτουργούν ουσιαστικά ως διανεμητικά, από πολλά χρόνια, λόγω μη έγκαιρης κεφαλαιοποίησης, και επομένως δεν είναι σε θέση να

προσφέρουν τις υπεσχημένες παροχές, (γ) περισσότερο από το ήμισυ των συνολικών δαπανών για συντάξεις χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό, και (δ) οι αλληπάλληλες μειώσεις των συντάξεων, καθώς και όσες θα ακολουθήσουν, καθιστούν περιττή την εφαρμογή των επιμέρους κλαδικών διαφοροποιήσεων στον υπολογισμό των συντάξεων.

Στο πλαίσιο αυτό, χρειάζονται τρεις δράσεις:

- * Η συγχώνευση όλων των υφιστάμενων ταμείων κύριων και επικουρικών συντάξεων στο ΙΚΑ.
- * Η ομογενοποίηση των ρυθμίσεων υπολογισμού καθώς και αναπροσαρμογής των παροχών για τους ασφαλισμένους όλων των συγχωνευόμενων ταμείων.
- * Η εκπόνηση ειδικού προγράμματος εξεύρεσης συμπληρωματικών πόρων για την στοιχειώδη υποστήριξη των απερχόμενων γενεών, για την περίοδο 2016-2050.

Συγχωνεύσεις Ταμείων στο ΙΚΑ

Στο νέο πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί μετά τα Μνημόνια δεν υπάρχει λόγος διατήρησης των υφιστάμενων ταμείων, κύριων και επικουρικών. Με όσα έχουν συμβεί στη χώρα όλα τα ταμεία είναι ουσιαστικά αφερέγγυα και η αυτονόητη επιλογή είναι η άμεση συγχώνευσή τους στο ΙΚΑ. Η κατάργηση των υφιστάμενων επικουρικών ταμείων θα πρέπει να συνδυαστεί με την δυνατότητα μετατροπής σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης για όσους κλάδους εργαζομένων το επιθυμούν, με πλήρη και άμεση κατάργηση των κοινωνικών πόρων.

Στη νομοθετική ρύθμιση για τις συγχωνεύσεις πρέπει να προβλέπεται ότι τα υφιστάμενα ταμεία μετατρέπονται άμεσα σε Υποδιοικήσεις του ΙΚΑ, ως εξής:

- * Υποδιοίκηση για Μισθωτούς (ΙΚΑ και ταμεία ΔΕΚΟ).
- * Υποδιοίκηση για Αυτοαπασχολούμενους και Αγρότες (ΟΑΕΕ, Κλάδος Πρόσθετης Ασφάλισης ΟΓΑ, κλπ.).
- * Υποδιοίκηση για Δημοσίους Υπαλλήλους.
- * Υποδιοίκηση Προνοιακών Παροχών ΕΚΑΣ (και ένταξη των προνοιακών παροχών ΟΓΑ στο γενικευμένο σύστημα ΕΚΑΣ).

* Υποδιοίκηση Επικουρικών ταμείων.

Στο νόμο για τη συγχώνευση των ταμείων θα επισυνάπτεται και το επιχειρησιακό σχέδιο για την ολοκλήρωση των συγχωνεύσεων εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Με την ολοκλήρωση των συγχωνεύσεων, η πληροφορική πλατφόρμα του ΙΚΑ θα υποστηρίζει και την λειτουργία του ενιαίου συστήματος. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ταχεία ολοκλήρωση των συγχωνεύσεων είναι η ελαχιστοποίηση των πολιτικών παρεμβάσεων.

Ομογενοποίηση Παροχών

Η επόμενη αυτονόητη επιλογή είναι η ταχύτερη θέσπιση και εφαρμογή ενός ενιαίου τρόπου υπολογισμού των παροχών για τους νέους συνταξιούχους όλων των ταμείων, καθώς και ενός ενιαίου τρόπου αναπροσαρμογής των συντάξεων για τους υφιστάμενους συνταξιούχους όλων των ταμείων. Μια τέτοια ρύθμιση θα έχει θεαματικά αποτελέσματα στην απλοποίηση των διαδικασιών, στην καταπολέμηση της γραφειοκρατίας, και στην ταχύτερη υλοποίηση των συγχωνεύσεων.

Συμπληρωματικοί Πόροι για τις Απερχόμενες Γενιές

Την πολιτική αβελτηρία του πολιτικού προσωπικού της μεταπολίτευσης με την αέναη αναβολή της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης (μοναδική χώρα στην Ευρώπη) θα πληρώσουν οι απερχόμενες γενιές. Μετά από μια σχεδόν δεκαετία ύφεσης, την πρωτοφανή ανεργία (οι συνταξιούχοι υπερβαίνουν πλέον τους εργαζόμενους), και την μη ορατή ανάκαμψη της οικονομίας, δεν υπάρχει καμία δυνατότητα για το διανεμητικό σύστημα συντάξεων της χώρας να προσφέρει έστω και στοιχειώδεις παροχές στις απερχόμενες γενιές. Αντίθετα, η λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος επιβαρύνει και επιβραδύνει την διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης και αύξησης της απασχόλησης.

Το κρίσιμο θέμα για την χώρα, για την περίοδο μέχρι το 2050, είναι η εξεύρεση συμπληρωματικών πόρων για την εξασφάλιση ενός ανεκτού επιπέδου διαβίωσης στις απερχόμενες γενιές, δηλαδή για όλους τους πολίτες που είναι σήμερα άνω των 60 ετών. Όλοι αυτοί έχουν υποστεί μεγάλη μείωση στις υπεσχημένες παροχές, και το Κράτος θα πρέπει να εγγυηθεί τουλάχιστον το επίπεδο των τρεχουσών μειωμένων παροχών.

Η χρηματοδότηση των συντάξεων αυτών μπορεί να προέρχεται από δύο πηγές:

* τις τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές από το διανεμητικό τμήμα (κύριες συντάξεις) του Νέου Συστήματος Συντάξεων (βλέπε παρακάτω), και

* τους συμπληρωματικούς πόρους που θα μπορέσει να κινητοποιήσει το Κράτος, για την περίοδο μέχρι το 2050.

Οι απαιτούμενοι συμπληρωματικοί πόροι για την περίοδο 2016-2050 θα εκτιμηθούν άμεσα με βάση μια σχετική αναλογιστική μελέτη και θα πρέπει να εντοπιστούν ενδεχομένως και άλλοι πόροι πέραν των γενικών φορολογικών εσόδων.

Πέραν της χρηματοδότησης των παροχών της μεταβατικής περιόδου, πρέπει να γίνει σαφές ότι με το προτεινόμενο σύστημα συντάξεων δεν θα χρειαστεί να επιβαρύνεται πλέον ο κρατικός προϋπολογισμός για την λειτουργία του νέου συστήματος.

ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Η Ελλάδα έχει την ευκαιρία, εκμεταλλευόμενη τη διεθνή εμπειρία των ασφαλιστικών μεταρρυθμίσεων, να προχωρήσει στην πλήρη αναδόμηση του συστήματος συντάξεων και να δημιουργήσει ένα νέο σύστημα συντάξεων, το οποίο:

1. Θα καθορίζει το νέο ισοζύγιο στη διαχείριση των κινδύνων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Ο στόχος της Πολιτείας θα είναι να προσφέρει στους πολίτες ένα δομημένο πλαίσιο μακροχρόνιας αποταμίευσης, το οποίο θα καταλήγει τελικά να προσφέρει στο μέσο πολίτη ένα συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης 75%. Σε αντίθεση με το παρελθόν, το κράτος δεν θα αναλάβει το σύνολο της συνταξιοδοτικής προστασίας του πληθυσμού, αλλά θα εξασφαλίζει ένα ποσοστό αναπλήρωσης που θα ανέρχεται στο 50% περίπου, όπως ακριβώς συμβαίνει σε όλες τις αναπτυγμένες οικονομίες. Οι πολίτες θα πρέπει να φροντίζουν μέσω των προαιρετικών προγραμμάτων των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης να συμπληρώνουν το επίπεδο προστασίας που τους προσφέρει το κράτος.

2. Θα θέτει ως γενική αρχή την ίση μεταχείριση όλων των πολιτών διαχρονικά, όσον αφορά τα υποχρεωτικά κρατικά συστήματα κύριας και επικουρικής ασφάλισης. Αυτό συνεπάγεται ότι όλοι οι πολίτες υπάγονται σε ένα και μοναδικό Ταμείο Κύριων Συντάξεων, το ΙΚΑ, καθώς και σε ένα και μοναδικό Ταμείο Επικουρικών Συντάξεων. Η διαφοροποίηση της συνταξιοδοτικής προστασίας θα είναι δυνατή στο επίπεδο των

προαιρετικών Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης, τα οποία συνάπτουν οι εργαζόμενοι σε συνεργασία με τους εργοδότες.

3. Θα παρέχει επαρκή προστασία σε όλους τους ασφαλισμένους με την συνδυασμένη εφαρμογή όλων των διαθέσιμων υποχρεωτικών και προαιρετικών προγραμμάτων ασφάλισης. Διεθνώς, το ποσοστό αναπλήρωσης 75% θεωρείται ότι εξασφαλίζει επαρκές εισόδημα κατά την τρίτη ηλικία.

4. Θα είναι βιώσιμο μακροχρόνια, χωρίς να επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό και το δημόσιο χρέος.

5. Δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και θα συμβάλλει σημαντικά στην διαδικασία συσσώρευσης κεφαλαίου.

Παρακάτω περιγράφουμε συνοπτικά τους βασικούς άξονες του προτεινόμενου νέου συστήματος συντάξεων.

1. Γενικό Πλαίσιο Μεταρρύθμισης

* Βασικά Χαρακτηριστικά:

* Αποτελεσματικός ατομικός και οικογενειακός οικονομικός προγραμματισμός, για άρτιο συνδυασμό υποχρεωτικών και προαιρετικών προγραμμάτων.

* Ίση μεταχείριση όλων των πολιτών, τόσο εντός της κάθε γενιάς όσο και μεταξύ των γενεών.

* Πλήρης διαφάνεια, με ετήσια ενημέρωση ασφαλισμένων.

* Μακροχρόνια βιωσιμότητα του συστήματος.

* Θετικές επιδράσεις στην απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη.

* Τρεις πυλώνες για τις τρεις βασικές λειτουργίες:

* Αναπλήρωση συντάξεων, μέσω των κύριων και επικουρικών συντάξεων (υποχρεωτική ασφάλιση)

* Πρόνοια, μέσω της γενικευμένης εφαρμογής του ΕΚΑΣ

* Κλαδική διαφοροποίηση, μέσω των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (προαιρετική ασφάλιση).

- * Οι κύριες συντάξεις χρηματοδοτούνται από τους εργαζόμενους και τους εργοδότες και το μοναδικό Ταμείο Κύριων Συντάξεων, το ΙΚΑ, λειτουργεί με την μέθοδο Pay-As-You-Go.
- * Οι επικουρικές συντάξεις χρηματοδοτούνται από τους εργαζόμενους και τους εργοδότες και το Ταμείο Επικουρικών Συντάξεων λειτουργεί με πλήρη κεφαλαιοποίηση (Full Funding).
- * Οι προνοιακές παροχές συντάξεων παρέχονται μέσω του ΕΚΑΣ και χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- * Το νέο σύστημα κύριων συντάξεων αφορά τους ασφαλισμένους που ασφαλίστηκαν μετά το 1992, ενώ για τους υπόλοιπους θα υπάρχουν μεταβατικές ρυθμίσεις.
- * Το νέο σύστημα επικουρικών συντάξεων θα εκκινήσει εκ του μηδενός, με την έννοια ότι η υπαγωγή στην ασφάλιση θα αφορά όλους τους ασφαλισμένους και η έναρξη της κεφαλαιοποίησης θα ξεκινήσει με την θέσπιση και την λειτουργία του επικουρικού ταμείου.
- * Προαιρετικά Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, κατά επιχείρηση ή κλάδο της οικονομίας, ή Ανοιχτά Ταμεία.
- * Το επιθυμητό ποσοστό αναπλήρωσης ανέρχεται στο 75% και καλύπτεται από την συνδυασμένη εφαρμογή όλων των προαναφερόμενων υποχρεωτικών και προαιρετικών συστημάτων συντάξεων.
- * Αποφυγή καταναγκασμών. Ελαστικότητα ρυθμίσεων για τις αενάως διαφοροποιούμενες ανάγκες του εργατικού δυναμικού.

2. Οργάνωση του Νέου Συστήματος Συντάξεων

- * Το νέο σύστημα συντάξεων θα συγκροτείται από τις υποχρεωτικές καλύψεις για κύριες και επικουρικές συντάξεις που θα προσφέρει το δημόσιο, καθώς και από τα προαιρετικά προγράμματα των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης που θα οργανωθούν στο πλαίσιο του ιδιωτικού τομέα.
- * Στο νέο σύστημα των κύριων συντάξεων θα υπαχθούν υποχρεωτικά όσοι έχουν ασφαλιστεί για πρώτη φορά με βάση τον νόμο 2084/1992, με βάση τον οποίο έχουν εναρμονιστεί οι εισφορές και οι προϋποθέσεις ασφάλισης των περισσότερων ταμείων. Τα άτομα με ηλικία άνω των 60

ετών θα παραμείνουν στο παλιό σύστημα, ενώ για τις ενδιάμεσες ηλικίες θα εφαρμοστούν μεταβατικές ρυθμίσεις.

* Το ΙΚΑ (στο οποίο θα έχουν γίνει εν τω μεταξύ οι προαναφερόμενες συγχωνεύσεις) θα είναι ο αποκλειστικός φορέας των κύριων συντάξεων του νέου συστήματος.

* Ένα νέο και μοναδικό επικουρικό ταμείο θα δημιουργηθεί που θα καλύπτει όλο τον πληθυσμό. Η υπαγωγή στην ασφάλιση θα γίνει με την έναρξη λειτουργίας του επικουρικού ταμείου και θα αφορά όλους τους ασφαλισμένους.

* Ενιαία πληροφορική πλατφόρμα για τις κύριες και τις επικουρικές συντάξεις. Τα πληροφορικά συστήματα του ΙΚΑ βελτιώνονται, επεκτείνονται και καλύπτουν όλο τον χώρο της κοινωνικής ασφάλισης.

* Αντικατάσταση των πολλαπλών αριθμών κοινωνικής ασφάλισης από τον Ατομικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ).

* Μόνιμη συνεργασία ΙΚΑ και του TAXIS για την δραστική μείωση της εισφοροδιαφυγής και την είσπραξη των ασφαλιστικών εισφορών μέσω των Οικονομικών Υπηρεσιών του κράτους.

* Υποχρεωτική διαχείριση των αποθεματικών τόσο του ταμείου κύριων συντάξεων όσο και του ταμείου επικουρικών συντάξεων από την ΑΕΔΑΚ Ασφαλιστικών Οργανισμών.

3. Κύριες Συντάξεις με προσαρμογή του Σουηδικού Μοντέλου

* Το νέο σύστημα των κύριων συντάξεων είναι διανεμητικό με καθορισμένες εισφορές (Pay-As-You-Go Notional Defined Contributions). Βασίζεται στη λειτουργία Ατομικών Λογαριασμών νοητής κεφαλαιοποίησης (Individual Notional Accounts). Δηλαδή, οι κύριες συντάξεις είναι πλήρως αναλογικές.

* Οι εισφορές υπολογίζονται επί του φορολογητέου εισοδήματος και εισπράττονται από τις Οικονομικές Υπηρεσίες του κράτους. Καταργούνται οι υφιστάμενες κλίμακες ασφαλιστέων αποδοχών για τους αυτοαπασχολούμενους.

* Οι ασφαλιστικές εισφορές πιστώνονται κάθε χρόνο στους ατομικούς λογαριασμούς και κεφαλαιοποιούνται με την μέση αύξηση του ΑΕΠ.

* Κάθε χρόνο όλοι οι ασφαλισμένοι λαμβάνουν επίσημη ενημέρωση για το ποσό του συσσωρευμένου ασφαλιστικού κεφαλαίου. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να γίνεται και ηλεκτρονικά. Η εφαρμογή του Σουηδικού μοντέλου επιβάλλει την πλήρη διαφάνεια στη λειτουργία του συνταξιοδοτικού συστήματος.

* Το νέο σύστημα αφορά τους ασφαλισμένους που ασφαλίστηκαν μετά το 1992. Τότε δημιουργήθηκε ένα ενιαίο καθεστώς εισφορών και προϋποθέσεων ασφάλισης για όλα σχεδόν τα ταμεία και, επομένως, θα είναι ευκολότερο να εντοπιστεί και να καταγραφεί η ασφαλιστική ιστορία των εργαζομένων που απαιτεί η λειτουργία του Σουηδικού μοντέλου. Απαιτείται ειδικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για τη δημιουργία των Ατομικών Λογαριασμών για τους ασφαλισμένους αυτούς για την περίοδο από το 1992 μέχρι σήμερα (στην ουσία μέχρι το 2002, οπότε άρχισε στο ΙΚΑ η ηλεκτρονική καταγραφή της ασφαλιστικής ιστορίας των ασφαλισμένων). Υπάρχει επαρκής διεθνής τεχνογνωσία για την απρόσκοπτη ολοκλήρωση του έργου, με διαδικασία Outsourcing.

* Το ενδεικτικό κεφάλαιο του Ατομικού Λογαριασμού μετατρέπεται κατά τη στιγμή της συνταξιοδότησης σε ισόβια μηνιαία συνταξιοδοτική παροχή, η οποία αναπροσαρμόζεται ετησίως με βάση τις αυξήσεις στις μέσες αποδοχές.

* Δεν θα υπάρχει δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης, ενώ θα παρέχεται η ευελιξία για μερική απασχόληση κατά την περίοδο της συνταξιοδότησης.

* Το σύστημα θα έχει ενσωματωμένους αυτόματους σταθεροποιητές για την περίπτωση αρνητικών εξελίξεων σε δημογραφικές ή οικονομικές παραμέτρους.

* Η κρατική χρηματοδότηση θα περιορίζεται στην καταβολή των αναλογουσών εισφορών για τους ανέργους, την στρατιωτική θητεία, την ανατροφή τέκνων, κλπ.

4. Νέο Ταμείο Επικουρικών Συντάξεων

· Ο ρόλος των επικουρικών συντάξεων είναι κρίσιμος στο νέο σύστημα. Αφενός στοχεύουν στη συμπλήρωση των παροχών των κύριων συντάξεων. Αφετέρου αποτελούν τον κύριο μοχλό για τη μείωση του συνολικού μακροχρόνιου κόστους του εθνικού συστήματος συντάξεων.

· Οι επικουρικές συντάξεις είναι του τύπου «καθορισμένων εισφορών». Κάθε ασφαλισμένος διαθέτει Ατομικό Λογαριασμό στον οποίο

συσσωρεύεται το ασφαλιστικό κεφάλαιο, για την εξέλιξη του οποίου ενημερώνεται ετησίως.

- Το νέο σύστημα επικουρικών συντάξεων θα εκκινήσει εκ του μηδενός, με την έννοια ότι η υπαγωγή στην ασφάλιση και η έναρξη της κεφαλαιοποίησης θα ξεκινήσει με την θέσπιση και την λειτουργία του επικουρικού ταμείου και θα καλύπτει όλους τους εργαζόμενους.

- Το ένα και μοναδικό νέο ταμείο των επικουρικών συντάξεων θα είναι πλήρως κεφαλαιοποιημένο.

- Η διαδικασία των επενδύσεων των αποθεματικών είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη των στόχων. Ανατίθεται υποχρεωτικά στην ΑΕΔΑΚ Ασφαλιστικών Οργανισμών.

- Διαδικασία Contracting-out: Όσοι επιλέξουν να μην ενταχτούν στο παραπάνω επικουρικό ταμείο, θα πρέπει να συμμετέχουν υποχρεωτικά σε Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) το οποίο θα προσφέρει τουλάχιστον ισοδύναμη κάλυψη με αυτήν του υποχρεωτικού επικουρικού ταμείου. Θα υπάρχει η ευχέρεια στους πολίτες να επιστρέψουν, εάν το επιθυμούν, στο δημόσιο σύστημα, μεταφέροντας και τα αναλογούντα αποθεματικά. Ένα τέτοιο πλαίσιο θα δημιουργήσει συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ του δημόσιου και των ιδιωτικών ταμείων, με βάση την ποιότητα των υπηρεσιών και την απόδοση των επενδύσεων των αντίστοιχων φορέων.

5. Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ)

- * Οργανώνονται προαιρετικά και χρηματοδοτούνται από τους ενδιαφερόμενους εργαζόμενους και εργοδότες (περιλαμβανόμενου και του Δημοσίου, ως εργοδότη).

- * Ο κύριος σκοπός τους είναι η κλαδική διαφοροποίηση των εργαζομένων ως προς τις συνταξιοδοτικές παροχές.

- * Δεν υπάγονται στην κοινωνική ασφάλιση για συντάξεις.

- * Υπάγονται στην χρηματοοικονομική εποπτεία του κράτους καθώς και στην Ευρωπαϊκή ασφαλιστική νομοθεσία για την εποπτεία των ταμείων συντάξεων.

- * Για τα ΤΕΑ δεν υφίσταται κρατική εγγύηση των παροχών, αλλά τα ταμεία αυτά μπορούν να συγκροτούν Guarantee Funds.

- * Τα Ταμεία Εφάπαξ μετατρέπονται υποχρεωτικά σε ΤΕΑ.
- * Βελτιώνεται η υφιστάμενη νομοθεσία όσον αφορά τις ιδιαίτερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι φορείς που αναλαμβάνουν τη διαχείριση των ΤΕΑ.
- * Επειδή στην Ελλάδα μεγάλος αριθμός εργαζομένων ανήκει σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ή είναι αυτοαπασχολούμενοι, πρέπει να τους δοθεί η δυνατότητα να συμμετέχουν σε Ανοιχτά Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, ώστε να συμπληρώνουν με δικά τους μέσα το επίπεδο προστασίας που προσφέρει η Πολιτεία. Τα απαιτούμενα Ανοιχτά Ταμεία δεν θα υπερβαίνουν τα πέντε (5) και θα υπάρχουν αυστηρές προδιαγραφές για τους φορείς που θα μπορούν να συστήνουν και να λειτουργούν τέτοια ταμεία.
- * Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα (ΒΑΕ). Το πρόβλημα των ΒΑΕ μπορεί να λυθεί οριστικά με την υπαγωγή όλων των σχετικών κλάδων (παλαιών και νέων) σε ένα ιδιαίτερο Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων. Το άθροισμα των ασφαλιστικών εισφορών για τα ΒΑΕ ανέρχεται στο 5.6% και στο πλαίσιο ενός ΤΑΕ μπορεί να αποφέρει ένα πρόσθετο ποσοστό αναπλήρωσης της τάξης του 25%. Εάν υπαχθούν και οι παλαιοί ασφαλισμένοι θα πρέπει να καλυφθούν τα αποθεματικά για «past service». Εάν επιλεγούν πιο πρόσφατες περιοδοί ασφάλισης (ή μόνον οι ασφαλισμένοι μετά την έναρξη του νέου ταμείου), τότε το πρόβλημα της πρόσθετης αποθεματοποίησης περιορίζεται ανάλογα. Μια τέτοια ρύθμιση θα επιτρέψει στους ενδιαφερόμενους να αυξήσουν τις επιλογές τους για πρόωρη συνταξιοδότηση.

6. Γενική Εφαρμογή Συστήματος ΕΚΑΣ

- * Στόχος του συστήματος ΕΚΑΣ είναι η μείωση του ποσοστού φτώχειας μεταξύ των μελών των απερχόμενων γενεών. Το φαινόμενο της φτώχειας στην Τρίτη Ηλικία μπορεί να μειωθεί ανάλογα με τους διαθέσιμους κρατικούς πόρους.
- * Η καταβολή των παροχών προϋποθέτει τον προηγούμενο έλεγχο των εισοδημάτων καθώς και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των ενδιαφερομένων.
- * Η χρηματοδότηση των σχετικών παροχών γίνεται αποκλειστικά από τον κρατικό προϋπολογισμό.

* Οι παροχές συναρτώνται με το επίσημο ετήσιο «ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης», όπως αυτό ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο 60% του διάμεσου εισοδήματος).

* Όσοι δεν έχουν ιστορικό ασφάλισης λαμβάνουν την ετησίως καθοριζόμενη κατώτατη σύνταξη, η οποία πρέπει να επεκταθεί και στους αγρότες.

* Όσοι έχουν ιστορικό ασφάλισης, αλλά η συνολική παροχή από την κύρια και την επικουρική σύνταξη υπολείπεται του εκάστοτε «ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης», λαμβάνουν συμπληρωματική παροχή ΕΚΑΣ ώστε να ανέλθουν στο επίπεδο αυτό.

* Η υπαγωγή στην ασφάλιση προϋποθέτει: (α) την ελληνική ιθαγένεια (ή την ιδιότητα του ομογενούς), (β) τη συνολική διάρκεια παραμονής στην Ελλάδα, (γ) την ορισμένη διάρκεια παραμονής αμέσως πριν την λήψη της παροχής.

7. Χρηματοδότηση

* Το άθροισμα των εισφορών για κύριες και επικουρικές συντάξεις θα πρέπει να είναι περίπου 15%. Τα ακριβή ποσοστά θα προκύψουν μετά την διενέργεια των αναλογιστικών μελετών για τις ανάγκες χρηματοδότησης των πρόσθετων εισφορών στο παλαιό σύστημα συντάξεων κατά τη μεταβατική περίοδο.

* Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ένα ποσοστό 10% για τις κύριες συντάξεις θα οδηγούσε σε ένα ποσοστό αναπλήρωσης περίπου 25% (σε 35 χρόνια απασχόλησης και με ένα μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ 2%). Ενώ ένα ποσοστό εισφορών 5% για τις επικουρικές συντάξεις θα οδηγούσε σε ένα ποσοστό αναπλήρωσης 25% (για 35 χρόνια, με ένα μέσο ετήσιο ποσοστό απόδοσης των επενδύσεων 5%). Δηλαδή, με βάση τα παραπάνω το δημόσιο σύστημα θα εξασφαλίσει ένα συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης 50%, και οι πολίτες θα πρέπει με δικά τους μέσα να φροντίσουν για την εξασφάλιση ενός επιπλέον ποσοστού αναπλήρωσης 25%.

* Το προτεινόμενο χαμηλότερα ποσοστά ασφαλιστικών εισφορών, σε σχέση με τα υφιστάμενα, θα συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης, ενώ η προτεινόμενη κεφαλαιοποίηση των επικουρικών συντάξεων θα δημιουργήσει σταδιακά μεγάλους όγκους αποθεματικών για την χρηματοδότηση των επενδύσεων στην οικονομία. Στις χώρες με κεφαλαιοποιημένα συστήματα συντάξεων, τα αποθεματικά ανέρχονται σε ποσοστά μεταξύ 50% και 120% των αντίστοιχων ΑΕΠ. Για την

Ελλάδα, εκτιμάται ότι η προτεινόμενη χρηματοδότηση των επικουρικών συντάξεων θα δημιουργήσει αποθεματικά τουλάχιστον 50 δισ. Ευρώ στην πρώτη δεκαετία λειτουργίας του συστήματος. Οι πόροι αυτοί θα είναι πολύτιμοι για την χρηματοδότηση της ανάπτυξης της χώρας και την δημιουργία των εκατοντάδων χιλιάδων θέσεων εργασίας που πρέπει να δημιουργηθούν για την απορρόφηση της ανεργίας.

8. Θέματα Διοίκησης

* Αποτελεί αδήριτη ανάγκη ο δραστικός περιορισμός των πολιτικών παρεμβάσεων στο ασφαλιστικό σύστημα της χώρας, διότι αυτός ήταν ο κύριος λόγος της επελθούσας καταστροφής του συστήματος.

* Προτείνεται η θέσπιση Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Ασφάλισης, στο οποίο ανατίθεται η εκπόνηση εθνικής στρατηγικής για το χώρο των κοινωνικών ασφαλίσεων καθώς και η εποπτεία της υλοποίησής της. Το Συμβούλιο μπορεί να εισηγείται νομοθετικές ρυθμίσεις. Οποιαδήποτε νομοθετική ρύθμιση έχει σχέση με την κοινωνική ασφάλιση, προϋποθέτει την σχετική γνωμοδότηση του Συμβουλίου πριν εισαχθεί στη Βουλή. Το Συμβούλιο υποβάλλει στη Βουλή έκθεση κάθε τριετία σχετικά με την κατάσταση του συστήματος ασφάλισης της χώρας.

* Τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Ταμείων, οι Διοικητές, οι Υποδιοικητές καθώς και οι Γενικοί Διευθυντές ορίζονται μετά από ειδική διαδικασία, στην οποία περιλαμβάνεται η περιγραφή των απαιτούμενων προσόντων για την κατάληψη της κάθε θέσης καθώς και η αξιολόγηση των υποψηφίων από ειδική επιτροπή της Βουλής.